FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT P. MENGOZZI

fremsat den 18. juli 2007 [1]

1. Den foreliggende sag er anlagt i medfør af artikel 226 EF af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Kongeriget Sverige med påstand om, at det fastslås, at denne medlemsstat har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 90, stk. 2, EF, idet den anvender et internt afgiftssystem, som indirekte beskytter øl, der primært er et indenlandsk fremstillet produkt, i forhold til vin, der hovedsageligt importeres fra andre medlemsstater.

I — De omtvistede nationale bestemmelser

2. I Sverige fastlægges afgiften på alkoholholdige drikkevarer [2] ud fra det faktiske alkoholindhold udtrykt i volumen (alkoholindholdet).

3. Det fremgår af sagen, at øl, der indeholdt mere end 3,5 volumenprocent alkohol (dvs. »stærkøl«) [3], da Kongeriget Sverige i 1995 tiltrådte Den Europæiske Union, i alt væsentligt blev beskattet på samme måde som vin med et alkoholindhold på ca. 11% vol.

4. Den 1. januar 1997 besluttede den svenske Riksdag at sænke punktafgiften på øl. Som den svenske regering har oplyst i sit svarskrift, var denne beslutning begrundet i, at Sverige efter sin indtræden i EU var nødt til at begrænse den stigende grænsehandel med øl mellem Sverige og Danmark, som blev stimuleret af de to landes forskellige afgiftsniveauer.

5. Efter pres fra Kommissionen, der fandt det tvivlsomt, at afgiftsordningen for øl og

1 — Originalsprog: italiensk.

2 — Ifølge kapitel 1, § 3, i Alkohollag (1994:1738) forstås der ved alkoholholdig drikkevare en drikkevare, der indeholder mere end 2,25 volumenprocent alkohol. Alkoholholdige drikkevarer inddeles i spiritus, vin, stærkøl og øl.

3 — Ifølge definitionen i kapitel 1, § 6, i Alkohollag, nævnt i fodnoten ovenfor.

vin efter ændringen i 1997 var forenelig med artikel 90, stk. 2, EF, besluttede Riksdagen at sænke punktafgiften på vin med virkning fra den 1. december 2001.

6. I henhold til den nugældende ordning i §§ 2 og 3 i lagen (1994:1564) om alkoholskatt[4] fastsættes afgiften på fremstilling og forbrug af øl og vin på følgende måde.

7. Der betales en punktafgift pr. liter øl på 1,47 svenske kroner (SEK) for hver volumenprocent alkohol. Øl med et alkoholindhold på højst 2,8% vol. er fritaget for afgift (§ 2 i lagen (1994:1564) om alkoholskatt).

8. Punktafgiften pr. liter vin udgør et fast beløb, som forhøjes i takt med alkoholindholdet af drikkevaren, og fastsættes således:

7,58 SEK for et alkoholindhold på over 2,25% vol., men ikke over 4,5% vol.

11,20 SEK for et alkoholindhold på over 4,5% vol., men ikke over 7% vol.

15,41 SEK for et alkoholindhold på over 7% vol., men ikke over 8,5% vol.

22,08 SEK for et alkoholindhold på over 8,5% vol., men ikke over 15% vol.

45,17 SEK for et alkoholindhold på over 15% vol., men ikke over 18% vol.

9. Vin med et alkoholindhold på højst 2,25% vol. er fritaget for afgift (§ 2 i lagen (1994:1564) om alkoholskatt).

10. Detailsalg af vin, stærkøl og spiritus er i Sverige underlagt et lovbestemt monopol. Monopolet forvaltes af Systembolaget Aktiebolag (herefter »Systembolaget«), som er et rent statsejet selskab.

4 — Lov af 15.12.1994 om punktafgifter på alkoholholdige drikkevarer.

II — Den administrative procedure

11. Efter at have modtaget en række klager over, at den svenske ordning for punktafgift på vin og øl var diskriminerende, tilstillede Kommissionen den 28. februar 2000 Kongeriget Sverige en første åbningsskrivelse, hvori den påpegede, at den ud fra de forhåndenværende oplysninger vurderede denne ordning til at være uforenelig med artikel 90 EF, fordi den hårdere beskatning af vin end af øl både i absolutte tal og i procent af varens slutpris var med til at fastholde de eksisterende forbrugsmønstre ved at begunstige øl, som er en indenlandsk vare, på bekostning af det kommercielle potentiale for vin, som er en vare, der importeres fra andre medlemsstater.

12. Kongeriget Sverige tog til genmæle i to skrivelser af 10. maj og 20. november 2000, hvori det gjorde opmærksom på, at en afgiftsordning, hvorefter punktafgiften på alkoholholdige drikkevarer beregnes i forhold til alkoholindholdet i disse drikkevarer, ikke strider mod artikel 90 EF. Sverige erklærede sig dog villig til at sænke punktafgiften på vin pr. volumenprocent alkohol til stort set samme niveau som punktafgiften på øl for at genskabe det afgiftsforhold mellem de to produkter, der fandtes før den 1. januar 1997.

13. Den 19. juni 2001 blev der sendt en begrundet udtalelse til den svenske regering, som svarede ved to skrivelser af henholdsvis 13. juli 2001 og 17. december 2001, hvori den meddelte Kommissionen, at punktafgiften på vin var blevet nedsat med 18,8% med virkning fra den 1. december 2001.

14. Kommissionen mente ikke, at denne ændring betød, at den svenske afgiftsordning ikke længere var diskriminerende, og sendte derfor en ny åbningsskrivelse til Kongeriget Sverige den 1. juli 2002. Sverige svarede ved skrivelse af 24. september 2002.

15. Den 9. juli 2004 sendte Kommissionen en ny begrundet udtalelse til den svenske regering, hvori den opfordrede regeringen til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme denne inden for to måneder.

16. Efter at have anmodet om forlængelse af fristen, hvilket Kommissionen imødekom, svarede den svenske regering ved en skrivelse af 7. oktober 2004, hvori den tilbageviste alle de klagepunkter, der var fremført mod den.

III — Retsforhandlingerne for Domstolen og parternes påstande

17. Kommissionen har anlagt den foreliggende sag ved processkrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 14. april 2005.

18. Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 16. september 2005 har Republikken Letland fået tilladelse til at indtræde i sagen til støtte for sagsøgtes påstande.

19. Sagen er i overensstemmelse med artikel 44, stk. 3, i Domstolens procesreglement blevet henvist til Store Afdeling efter Kongeriget Sveriges anmodning herom ved skrivelse af 4. april 2006.

20. Kommissionen og Kongeriget Sverige har afgivet mundtlige indlæg under retsmødet den 8. maj 2007.

21. Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Det fastslås, at Kongeriget Sverige har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 90, stk. 2, EF, idet det anvender et internt afgiftssystem, som indirekte beskytter øl, der primært fremstilles i Sverige, i forhold til vin, der hovedsageligt importeres fra andre medlemsstater.

— Kongeriget Sverige tilpligtes at betale sagens omkostninger.

22. Kongeriget Sverige har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

23. Republikken Letland har nedlagt følgende påstand:

— Kongeriget Sverige frifindes.

IV — Retlig vurdering

A — *Parternes argumenter*

24. Kommissionen mener, at de omtvistede svenske afgiftsbestemmelser er diskriminerende og beskytter handelen med øl, der primært er en indenlandsk fremstillet vare, i forhold til handelen med vin, der hovedsageligt importeres fra andre medlemsstater. De strider som følge heraf mod artikel 90, stk. 2, EF.

25. Kommissionen har påpeget, at den punktafgift pr. volumenprocent alkohol, der betales for en vin med et gennemsnitligt alkoholindhold, er ca. 20% højere end afgiften på øl. Afgiftsforskellens indvirkning på varernes slutpris forstærkes desuden af, at de pålægges 25% moms, som beregnes af grundprisen inklusive punktafgift.

26. Ifølge Kommissionen foreligger der et konkurrenceforhold mellem stærkøl (der indeholder mere end 3,5% vol. alkohol) og vin i mellemkategorien, som indeholder mellem 8,5 og 15% vol. alkohol [5] og ligger i prisklassen fra 49 til 70 SEK [6]. Detailsalget af disse varer er underlagt et statsligt monopol, og produkterne konkurrerer derfor med hinanden i de samme butikker, der indgår i Systembolagets salgsnet, og på de samme restaurationer, der har fået en særlig bevilling. Efter Kommissionens opfattelse gør det de pågældende varer endnu mere substituerbare, at forbrugerne skal henvende sig til Systembolaget for at købe dem.

27. Den sagsøgende institution mener, at afgiftsordningen for vin og øl medfører en begrænsning af det potentielle forbrug af vin og i hvert fald indirekte resulterer i, at handelen med øl beskyttes.

28. De statistiske oplysninger, som Kommissionen har henholdt sig til [7], viser, at afgiftsniveauet for de omhandlede varer påvirker forbrugernes adfærd. Det fremgår bl.a. af disse oplysninger, at ølsalget steg i 1997, hvor punktafgiften på denne drikkevare blev sænket, hvorimod salget af vin gik ned. I 2002

5 — I de beregninger, som Kommissionen har fremlagt til støtte for sine påstande, har den som eksempel nævnt en vin med et alkoholindhold på 12,5% vol.

6 — Prisintervallet præciseres kun i replikken. I stævningen har Kommissionen i mere generelle vendinger henvist til »billige, lette vine« eller »billige bordvine«.

7 — Kommissionen har især taget udgangspunkt i den salgsstatistik, Systembolaget har lagt ud på sin hjemmeside.

blev punktafgiften på vin desuden sat ned, hvilket resulterede i en stigning i salget af denne vare, der var den største i perioden fra 1995 til 2004.

29. Kommissionen har anført, at punktafgiften har størst indflydelse på slutprisen for vin med et alkoholindhold på 8,5-15% vol. i prisintervallet 41-70 SEK, som er den varekategori, der tegner sig for 80% af det samlede salg. Denne indflydelse er desuden langt større end for øl i den kategori, der sælges mest af, uanset hvilken produktstørrelse der tages udgangspunkt i ved vurderingen [8].

30. Kongeriget Sverige har ikke bestridt det af Kommissionen anførte om, at øl primært er en indenlandsk vare, mens vin hovedsageligt er en importeret vare, at reglerne for beregningen af punktafgiften på de to varer er forskellige, og endelig, at der er en vis grad af konkurrence mellem de to varer [9], selv om disse varer ifølge denne medlemsstat ikke helt kan erstatte hinanden, og det er vanskeligt at se, hvilke kategorier af vin og øl der konkurrerer med hinanden i henhold til artikel 90, stk. 2, EF [10].

31. Den svenske regering mener dog i lighed med Republikken Letland, at de omtvistede afgiftsbestemmelser ikke har til formål eller virkning indirekte at beskytte produktionen af øl mod konkurrence fra vin, og at det som følge heraf ikke kan gøres gældende over for den svenske regering, at den har tilsidesat artikel 90, stk. 2, EF.

32. Ifølge den svenske regering fremgår det af Domstolens praksis, at det for at fastslå, at der er sket en sådan tilsidesættelse, skal påvises, at den anfægtede afgift påvirker konkurrenceforholdet mellem de pågældende varer og mindsker det potentielle forbrug af den importerede vare til fordel for den konkurrerende indenlandske vare. For at kunne påvise dette, er det nødvendigt at se på, hvilken forskel der er på varernes salgspriser, og hvorledes afgiften påvirker disse priser, inden det afgøres, om den forskellige afgiftsbyrde, der hviler på disse varer, vil kunne påvirke forbrugernes valg.

8 — Kommissionen har i stævningen sammenlignet punktafgiftens indflydelse på slutprisen for en flaske (på 75 cl for vin og 33 cl for øl), en liter og et enkelt glas (på 15 cl for vin og 33 cl for øl) af den pågældende vare.

9 — Den sagsøgte regering mener, at der består et konkurrenceforhold mellem de mest solgte stærkøl og de mest solgte og billigste vine, der har et alkoholindhold på ca. 11% vol.

10 — Kongeriget Sverige har tilkendegivet i sin duplik, at det er uklart, hvor intenst og entydigt konkurrenceforholdet mellem de to varer er.

33. Hvis man i den foreliggende sag sammenligner den gennemsnitlige slutpris for en liter stærkøl i den mest solgte kategori og en liter vin [11] med et alkoholindhold på ca. 11% i den mest solgte og billigste kategori, viser det sig, at den forskellige beskatning af de to varer ikke vil kunne påvirke forbrugernes adfærd. Selv om vinen blev pålagt samme punktafgift som øl, ville den stadig koste ca. dobbelt så meget som øl. Den sagsøgte regering og intervenienten mener ud fra disse oplysninger ikke, at Kommissionen har påvist, at det svenske afgiftssystem bevirker, at produktionen af øl beskyttes mod konkurrence fra vin. Republikken Letland har endvidere anført, at det fremgår af de statistiske oplysninger, at det svenske vinforbrug steg mere end forbruget af øl i tidsrummet fra 1997 til 2004.

34. Den sagsøgte regering er enig med Kommissionen i, at de svenske forbrugere af alkoholholdige drikkevarer er følsomme over for udsving i varernes pris. At forbrugerne reagerer på lavere priser ved at øge forbruget, betyder efter regeringens opfattelse ikke, at de også ændrer deres adfærd med hensyn til, hvilke kategorier af alkoholholdige drikkevarer de vælger. Hertil har den lettiske regering anført, at efterspørgslen efter de omhandlede varer ikke er særlig elastisk i forhold til prisudsving, og at prisen ikke synes at være en afgørende faktor for forbrugernes valg.

35. Den svenske regering har desuden bestridt, at Systembolagets salgsstatistikker, som den sagsøgende institution har fremlagt, er fuldstændige, fordi de for det første ikke omfatter det salg, der er sket i restaurationsbranchen, og for det andet ikke gør det muligt at udskille specifikke oplysninger om salget af vin i den kategori, der konkurrerer med stærkøl. Den sagsøgende medlemsstats svarskrift indeholder en tabel over salget af de omhandlede varer i perioden 1996-2004, som bygger på statistiske oplysninger fra Systembolaget, Skatteverket (de svenske skatte- og afgiftsmyndigheder) og Svenska Bryggarföreningen (den svenske forening af øl-, cider-, sodavands- og mineralvandsproducenter) [12].

36. Sammenfattende hævder den svenske regering med støtte fra den lettiske rege-

11 — Kommissionen har i sin replik gjort gældende, at den bedste måde at sammenligne priserne på efter forbrugernes synspunkt er at tage udgangspunkt i en referencemængde, der svarer til et glas vin og et glas øl, og har taget afstand fra den svenske regerings metode, der går ud på at tage hensyn til literprisen. Den svenske regering mener imidlertid ikke, at den metode, Kommissionen foretrækker, giver klare resultater.

12 — Den svenske regering har fremlagt de ikke-offentliggjorte oplysninger, som denne statistik er baseret på, i sit svarskrift.

ring, at Kommissionen ikke har bevist, at den omhandlede afgiftsordning har beskyttende virkning, og dermed heller ikke har bevist, at den påståede tilsidesættelse af artikel 90, stk. 2, EF foreligger.

B — *Bedømmelse*

37. Artikel 90, stk. 1, EF fastsætter:

»Ingen medlemsstat må direkte eller indirekte pålægge varer fra andre medlemsstater interne afgifter af nogen art, som er højere end de afgifter, der direkte eller indirekte pålægges lignende indenlandske varer.«

38. Stk. 2 bestemmer:

»Endvidere må ingen medlemsstat pålægge varer fra andre medlemsstater interne afgifter, som indirekte vil kunne beskytte andre produkter.«

39. I henhold til fast retspraksis har artikel 90 EF i sin helhed til formål dels at sikre frie varebevægelser mellem medlemsstaterne på normale konkurrencevilkår ved fjernelse af enhver form for beskyttelse via interne afgifter, som diskriminerer varer fra andre medlemsstater, dels at sikre, at de interne afgifter er konkurrencemæssigt neutrale i forholdet mellem indenlandsk fremstillede og importerede varer [13]. I dette øjemed forbyder artikel 90, stk. 1, enhver afgiftsbestemmelse, der resulterer i, at importerede varer på nogen måde beskattes mere end lignende indenlandske varer, hvorimod formålet med artikel 90, stk. 2, som Domstolen har præciseret, udtrykkeligt er at afskaffe enhver form for indirekte afgiftsmæssig beskyttelse i forhold til importerede varer, som — uden at være lignende indenlandske varer i stk. 1's forstand — dog delvist, indirekte eller potentielt konkurrerer med visse af de indenlandske varer [14].

40. Afgørelsen af, om en bestemt national afgiftsordning overholder det forbud mod diskriminerende interne afgifter, der

13 — Jf. bl.a. dom af 9.7.1987, sag 356/85, Kommissionen mod Belgien, Sml. s. 3299, præmis 6, og af 11.7.1989, sag 323/87, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 2275, præmis 7.

14 — Jf. i denne retning dom af 4.4.1968, sag 27/67, Fink-Frucht, Sml. 1965-1968, s. 509, org.ref.: Rec. s. 327. Jf. også dom af 27.2.1980, sag 168/78, Kommissionen mod Frankrig, Sml. s. 347, præmis 6, og dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, nævnt ovenfor i fodnote 13, præmis 7.

er fastsat i artikel 90 EF, skal baseres på en kompliceret vurdering, der foretages igennem flere trin.

41. Denne vurdering skal først og fremmest klarlægge, hvilket *indbyrdes forhold* der er mellem de indenlandske og importerede varer, som den omhandlede ordning finder anvendelse på.

42. Dette forhold kendetegnes i artikel 90, stk. 1, EF derved, at varerne ligner hinanden, hvorimod stk. 2 ifølge Domstolens præciseringer finder anvendelse, hvis der består et konkurrenceforhold. Dette forhold kan også være kun delvist, indirekte eller potentielt, når forholdet ikke blot er af tilfældig karakter, men der er tale om varige og typiske omstændigheder [15].

43. Domstolen har også præciseret, at afgørelsen af, om der består et konkurrenceforhold i artikel 90, stk. 2, EF's forstand, må ske »ikke alene under hensyn til markedsforholdene […], men også under hensyn til de udviklingsmuligheder, varernes frie bevægelighed på fællesskabsplan giver, samt under hensyn til de nye muligheder for produktsubstitution, som udvidelsen af samhandelen kan medføre, således at der […] tages skyldigt hensyn til, at medlemsstaternes økonomier skal komplettere hinanden« [16].

44. Domstolen har på dette grundlag erkendt, at vin og øl må antages »i nogen grad at kunne substituere hinanden«, da de ifølge Domstolen i en vis udstrækning kan opfylde samme behov [17]. Denne vurdering, som blev anlagt i en sag, hvor Domstolen skulle afgøre, om Det Forenede Kongeriges afgiftsordning for vin var forenelig med traktaten, blev bekræftet i en senere dom vedrørende de belgiske momssatser for vin og øl [18].

45. Selv om Domstolen har bekræftet, at der foreligger et konkurrenceforhold mellem vin og øl, har den dog også fremhævet de væsentlige forskelle, der er på de to produkter, med hensyn til kvalitetsmæssige egenskaber (først og fremmest forskellig alkoholprocent),

15 — Fink Frucht-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 14. Der findes dog en tendens i Domstolens praksis til ikke at lægge større vægt på sondringen mellem begreberne »lighed« og »konkurrence« og i stedet anlægge en helhedsvurdering ud fra artikel 90 EF. Domstolen har i forskellige domme afholdt sig fra at betegne de omhandlede varer som lignende eller konkurrerende og blot fastslået, at der fandtes et i hvert fald potentielt eller indirekte konkurrenceforhold mellem dem. Jf. i denne retning domme af 27.2.1980, sag 168/78, Kommissionen mod Frankrig, sag 169/78, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 385, og sag 171/78, Kommissionen mod Danmark, Sml. s. 447. Jf. bl.a. den senere dom af 18.4.1991, sag C-230/89, Kommissionen mod Grækenland, Sml. I, s. 1909.

16 — Dom af 27.2.1980, sag 170/78, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. s. 417, præmis 6.

17 — Dommen af 27.2.1980 i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 14.

18 — Domstolen mente ikke, at det belgiske marked var så særegent, at der var grundlag for en anden vurdering end den, der var foretaget for Det Forenede Kongeriges marked. Jf. dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, nævnt ovenfor i fodnote 13, præmis 11.

produktionsmetoder (vin er primært et landbrugsprodukt og som sådan underlagt klimabetingede risici, mens øl hovedsageligt er et industriprodukt) og prisstruktur. Domstolen har i betragtning af disse forskelle, og fordi vine er meget forskellige hvad angår særpræg, kvalitet og priser, bemærket, at konkurrenceforholdet mellem de pågældende drikkevarer med henblik på den afgiftsmæssige sammenligning udelukkende skal fastslås på grundlag af »de vine, der er mest tilgængelige for det store publikum, og det vil i almindelighed sige de letteste og billigste vine« [19].

46. Parterne i den foreliggende sag er enige om, at vin hovedsageligt er en importeret vare, hvorimod øl primært er en indenlandsk fremstillet vare.

47. Den sagsøgte regering har heller ikke bestridt Kommissionens påstand om, at det svenske marked ikke udviser sådanne særegenheder, at det ikke er muligt at fastslå, at der består et konkurrenceforhold som det, Domstolen allerede har påpeget, mellem vine i den billigste kategori og stærkøl, som er de varer, der tegner sig for den største procentdel af de respektive markeder. Selv om parterne har forskellige opfattelser af, hvilken kategori af vine der faktisk konkurrerer med øl på det svenske marked, både med hensyn til alkoholindholdet (Kommissionen mener 8,5-15% vol. og den svenske regering 11% vol.) og prisklassen, er de dog grundlæggende enige om, at de omhandlede varer til en vis grad kan erstatte hinanden.

48. Den første betingelse for, at artikel 90, stk. 2, kan finde anvendelse, er dermed opfyldt.

49. For at efterprøve, om en bestemt national afgiftsordning er forenelig med artikel 90 EF, er det dernæst nødvendigt at sammenligne de afgiftsregler, som de omhandlede varer er underlagt, og klarlægge, om de beskattes forskelligt og i hvilket omfang.

50. Hvis sammenligningen som her omfatter varer, der som følge af deres egenskaber er meget forskellige, om end de til dels kan erstatte hinanden, kan det i visse tilfælde være særdeles vanskeligt at fastlægge kriterier, der gør det muligt at foretage en korrekt sammenligning.

51. I dommen i sagen om Det Forenede Kongeriges afgiftsordning for vin udtalte

19 — Dom af 12.7.1983, sag 170/78, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. s. 2265, præmis 12. Jf. også dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 11, og dom af 17.6.1999, sag C-166/98, Socridis, Sml. I, s. 3791.

Domstolen, at det var mest hensigtsmæssigt som metode til at vurdere afgiftsforholdet mellem øl og vin at sammenligne afgiftsbyrden i forhold til tre forskellige faktorer, nemlig produkternes volumen, alkoholindhold og pris [20].

52. Hvis denne metode lægges til grund i den foreliggende sag, giver det følgende resultater.

53. Sammenligner man afgiftsniveauet i forhold til volumen [21], og idet bemærkes, at punktafgiften for en liter øl med et gennemsnitligt alkoholindhold (5,2% vol.) [22] udgør 7,64 SEK [23], og punktafgiften for en liter vin med et alkoholindhold på over 8,5% og højst 15% vol. udgør 22,08 SEK, fremgår det, at afgiften på vin sat i relation til volumen er ca. tre [24] gange højere end afgiften på øl. Dette resultat er dog mindre relevant i den foreliggende sag, eftersom der normalt vil være forskel på den volumenrelaterede beskatning i et system, hvor afgiften beregnes ud fra alkoholindholdet.

54. Hvad angår forskellen i punktafgift i forhold til alkoholprocent beskattes en vin med et alkoholindhold på 12,5% vol. ca. 20% højere pr. volumenprocent alkohol end øl (1,77 mod 1,47 SEK) og en vin med et alkoholindhold på 11% vol. ca. 36% højere (2 mod 1,47 SEK). En endnu lettere vin med et alkoholindhold på 10% vol. beskattes næsten 50% højere end øl pr. volumenprocent alkohol. Det er næsten overflødigt at nævne, at alkoholindholdet klart er det bedst egnede vurderingsparameter i den foreliggende sag, da det benyttes som beregningsgrundlag for punktafgiften.

55. Det er vanskeligere at afgøre, hvilken indvirkning afgifterne har på de omhandlede varers slutpris. Det hænger især sammen med, at parterne er uenige om, hvilke priser der skal lægges til grund for beregningen. Kommissionen, der støtter sig på Systembolagets officielle statistik, mener, at det relevante prisinterval, som tegner sig for ca. 79% af vinsalget, ligger på 41-70 SEK for en flaske på 75 cl (55-93 SEK for en liter). Den gennemsnitlige forbrugerpris for en liter vin med et alkoholindhold på 12,5% er på 65,33 SEK, mens den gennemsnitlige forbrugerpris for en liter øl med et alkoholindhold på 5,2% er på 30,33 SEK. Den svenske regering mener derimod, at det er mere korrekt at gå ud fra en gennemsnitlig salgspris på 69,58 SEK for en liter vin med et alkoholindhold på

20 — Dommen af 12.7.1983 i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, nævnt ovenfor i fodnote 19, præmis 18.

21 — Ud fra samme volumen af de to drikkevarer.

22 — Både Kommissionen og den svenske regering er gået ud fra dette alkoholindhold for øl.

23 — Øl beskattes med 1,47 SEK pr. liter for hver volumenprocent alkohol: 1,47 x 5,2 = 7,64.

24 — 2,89.

12,5% [25]. Hvis beregningen baseres på de tal, Kommissionen har fremlagt, udgør punktafgiften 33,8% af slutprisen, og vinens grundpris (30,18 SEK/l) stiger med ca. 73% efter pålæggelse af punktafgift og ca. 116% efter pålæggelse af moms. Lægger man i stedet den svenske regerings tal til grund, hvor vinens grundpris udgør 33,584 SEK/l, ligger disse værdier på henholdsvis 31,7%, 54,7% og 107%. Hvis man ser på øl og benytter de tal, som Kommissionen har fremlagt, og som Kongeriget Sverige ikke har anfægtet [26], tegner punktafgiften sig for ca. 25,2% af slutprisen, og grundprisen på en liter øl (16,62 SEK) stiger med 45,9% efter pålæggelse af punktafgift og 82,4% efter pålæggelse af moms. Det siger sig selv, at i den kategori af vine, der beskattes med 22,08 SEK/l (vine med 8,5-15% vol. alkohol), er det prisstrukturen for de billigste vine med den laveste alkoholprocent, der procentmæssigt påvirkes mest af afgifterne.

56. Uanset hvilket sammenligningsparameter der lægges til grund, fremgår det af de nævnte tal, at de vinkategorier, der konkurrerer med øl, pålægges en langt højere punktafgift end øl.

57. For at efterprøve, om en national afgiftsordning overholder forbuddet i artikel 90 EF, skal det endelig undersøges, om der foreligger bevis for, at denne ordning er diskriminerende.

58. Domstolen har vedrørende dette punkt med hensyn til artikel 90, stk. 1, præciseret, at det netop er den forskellige beskatning, der bevirker, at afgifterne er diskriminerende, eftersom forbuddet i denne bestemmelse, som gælder for lignende og i vidt omfang sammenlignelige varer, finder anvendelse på tilfælde, hvor et afgiftssystem rammer en indført vare hårdere end en indenlandsk vare. Derimod skal vurderingen i det i stk. 2 omhandlede tilfælde, netop på grund af vanskeligheden ved at foretage tilstrækkeligt nøjagtige sammenligninger mellem de pågældende produkter, ifølge Domstolen baseres på et videre kriterium, nemlig det pågældende afgiftssystems indirekte beskyttelsesvirkning [27].

59. Denne bedømmelse er uden tvivl den vanskeligste af de bedømmelser, der skal foretages inden for rammerne af artikel 90

25 — Denne pris svarer til gennemsnitsprisen for de 22 mest solgte vine i flaske eller papemballage i prisintervallet 61-70 SEK, som tegner sig for størstedelen af salget.

26 — Den gennemsnitlige forbrugerpris udgør 30,33 SEK for en liter øl med et alkoholindhold på 5,2%.

27 — Dommen af 27.2.1980 i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, nævnt ovenfor i fodnote 16, præmis 9. Jf. den tidligere Fink Frucht-dom (jf. fodnote 14 ovenfor). Da der i retspraksis har været en tendens til at anlægge en helhedsvurdering ud fra artikel 90 EF i stedet for at skelne klart mellem anvendelsen af stk. 1 og stk. 2 (jf. fodnote 15 ovenfor), må det imidlertid fastslås, at det afgørende kriterium for, om denne bestemmelse er blevet tilsidesat, er, om den omtvistede afgiftsordning har beskyttende virkning.

EF, og den kan under en traktatbrudsprocedure indebære, at Kommissionen pålægges en bevisbyrde, som denne vil have svært ved at løfte.

60. Domstolen har med henblik på at lempe denne bevisbyrde præciseret, at det for anvendelsen af artikel 90, stk. 2, EF er tilstrækkeligt, at det fastslås, at en nærmere bestemt afgiftsordning »på grund af sin udformning *må antages at kunne* indebære den beskyttelsesvirkning, som traktaten sigter til« [28]. Domstolen har videre bemærket, at »[u]den at betydningen af de bedømmelsesgrundlag, det er muligt at tilvejebringe gennem statistiske oplysninger vedrørende en nærmere angivet afgiftsbestemmelses virkning […], underkendes, kan det ikke af Kommissionen kræves, at den fremlægger tal for, hvori den omtvistede afgiftsordnings beskyttelsesvirkning nærmere består« [29].

61. I dommen i sagen om den belgiske afgiftsordning for vin og øl afviste Domstolen imidlertid Kommissionens antagelse om, at enhver forskel i afgiftssatsen, anvendt på samme beregningsgrundlag, er i strid med artikel 90, stk. 2, EF, når konkurrenceforholdet mellem to varer er fastslået, og den præciserede, at afgørelsen af, om en bestemt fiskal byrde er forenelig med denne bestemmelse, »må ske i lyset af denne byrdes indflydelse på konkurrenceforholdet mellem de pågældende varer« [30]. Efter Domstolens mening er »det afgørende spørgsmål […] derfor, om byrden kan indvirke på markedet *ved at nedsætte det potentielle forbrug af importerede varer til fordel for konkurrerende indenlandske varer*« [31]. I den samme dom bekræftede Domstolen også, at »man ved vurderingen af, om der reelt er tale om protektionistiske virkninger, ikke [kan] se bort fra prisforskellen mellem på den ene side øl og på den anden side […] vin«.

62. Kongeriget Sverige har med henvisning til denne tidligere dom gjort gældende, at Kommissionen ikke har løftet sin bevisbyrde i den foreliggende sag, da den ikke har taget hensyn til den store forskel i prisen på de to varer, som burde have fået den til at konkludere, at den forskellige beskatning af disse varer ikke kunne påvirke forbrugernes valg.

63. Da der er tale om den svenske regerings hovedargument, som udgør kernen i dens forsvar, vil jeg først undersøge, om det er berettiget, før jeg går videre med vurderingen. Det er i denne sammenhæng

28 — Dommen af 27.2.1980 i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 10, min fremhævelse.

29 — Dommen af 27.2.1980 i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 10.

30 — Dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, nævnt i fodnote 13, præmis 15.

31 — Dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 16. Min fremhævelse.

nødvendigt kort at skitsere baggrunden for den dom, som Kongeriget Sverige har påberåbt sig, og den løsning, Domstolen nåede frem til.

64. I den konkrete sag, der resulterede i denne dom, foreholdt Kommissionen Kongeriget Belgien, at det anvendte en momssats, der var ca. 6% højere for vin end for øl. Domstolen konkluderede som resultat af sin undersøgelse, at den omhandlede afgiftsforskel ikke ville kunne påvirke forbrugernes valg. Domstolen fastslog navnlig, at Kommissionen ikke havde godtgjort, at prisforskellen mellem de konkurrerende øl- og vintyper var så lille, at forskellen på 6% i momssatserne for de to varer ville kunne påvirke forbrugernes adfærd, således at der kunne være tale om protektionistiske virkninger til fordel for øl [32].

65. Det er nødvendigt at gennemgå oplysningerne i sagen nærmere for bedre at kunne forstå rækkevidden af de konklusioner, Domstolen nåede frem til, og for at afgøre, om den samme løsning bør vælges i den foreliggende sag, hvilket Kongeriget Sverige har foreslået.

66. Den belgiske regering oplyste, at literprisen på øl, inkl. afgifter, udgjorde 29,75 BFR, mens prisen på en liter vin af tilsvarende kvalitet udgjorde 125 BFR. Da alle Kommissionens argumenter for, at disse oplysninger var forkerte, blev afvist, må det konkluderes, at Domstolen baserede sin vurdering på de samme oplysninger. Den belgiske forbrugerpris for vin, inkl. moms, var således *fire gange* [33] højere end for øl, mens forskellen i momssatserne for henholdsvis vin og øl som ovenfor nævnt var på 6% (25% for vin og 19% for øl).

67. Generaladvokat Vilaça gjorde i sit forslag til afgørelse [34], som Domstolen i det store og hele fulgte på dette punkt, opmærksom på, at hvis man havde anvendt en ensartet momssats på 25% og dermed hævet momsen på øl med 6%, ville prisforskellen mellem de to varer blive reduceret med 1,5 BFR (fra 95,25 til 93,75 BFR), og hvis man havde anvendt en ensartet sats på 19% og dermed nedsat satsen for vin, ville det have reduceret forskellen med 6 BFR (fra 95,25 til 89,25 BFR). Prisforskellen mellem vin og øl ændrede sig ikke

32 — Dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 18.

33 — 4,2 gange. Ser man på prisen uden moms (100 BFR for vin og 25 BFR for øl), var vin nøjagtig fire gange dyrere end øl.

34 — Fremsat den 26.2.1987 i sagen Kommissionen mod Belgien, Sml. s. 3299, punkt 102 ff.

særlig meget i nogen af tilfældene (-1,5% ved en ensartet sats på 25% og -6,3% ved en ensartet sats på 19%). I det første tilfælde, som var det mest realistiske i lyset af den belgiske regerings udtalelser under sagen, ville prisen på en liter øl stige med 5%, hvorimod prisen på en liter vin i det andet tilfælde ville falde med 4,8% [35].

68. Jeg vil nu sammenligne oplysningerne i den foreliggende sag med de ovenfor anførte for at se, om det er muligt at drage de samme konklusioner her, som Domstolen gjorde i sagen Kommissionen mod Belgien.

69. Hvis man tager udgangspunkt i de oplysninger, som Kongeriget Sverige har fremlagt, henholdsvis ikke har bestridt [36], og for en liter vin med et alkoholindhold på 12,5% vol. anvender samme punktafgift som for øl, dvs. 1,47 SEK pr. volumenprocent alkohol, medfører det, at prisen i absolutte tal falder med 4,63 SEK/l (0,50 EUR) [37] og i procent falder med 6,65%. Prisforskellen mellem vin og øl vil mindskes med 11,8%, men vin vil stadig være ca. dobbelt så dyr [38].

70. Kan det på den baggrund konkluderes, som Domstolen gjorde i dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, at prisforskellen mellem øl og vin i Sverige er så væsentlig, at forskellen på 20% [39] mellem de punktafgifter, der pålægges de to drikkevarer, ikke vil kunne påvirke forbrugerens adfærd?

71. Det mener jeg ikke, det kan. Sammenligningen af oplysningerne i den foreliggende sag med dem, der forelå i sagen Kommissionen mod Belgien, peger således ikke i retning af, at de to situationer er sammenlignelige. I den nævnte dom bemærkede Domstolen, at vin var fire gange dyrere end øl, og at det ikke ville påvirke forbrugernes valg, hvis prisen på vin blev sænket med ca. 5%, men det samme kan ikke uden hensyntagen til andre faktorer siges med sikkerhed, når vin er dobbelt så dyr som øl, og prisen på vin muligvis sænkes med 6,5% [40]. Det vil

35 — Jf. generaladvokat Vilaças forslag til afgørelse, punkt 109.

36 — Sammenligningen er baseret på gennemsnitsprisen for en liter vin med et alkoholindhold på 12,5%. Det er klart, at hvis man vælger at se på de letteste og billigste vine i den relevante afgiftskategori, vil prisforskellen i forhold til øl være mindre markant, hvorimod afgiftsforskellen som tidligere nævnt vil være højere på bekostning af vin.

37 — Beregningen inkluderer også 25% moms.

38 — 2,1 gange dyrere mod før 2,3.

39 — Idet man sammenligner punktafgiften pr. volumenprocent alkohol og går ud fra en vin med et alkoholindhold på 12,5%.

40 — Prisfaldet vil dog være større for billigere vine med lavt alkoholindhold.

i princippet være sådan, at jo mindre prisforskellen mellem to konkurrerende varer er, desto mere substituerbare vil de være, og desto mindre skal priserne variere, for at forbrugerne fravælger den ene vare til fordel for den anden.

72. Jeg mener i betragtning af det ovenfor anførte, at man må afvise Kongeriget Sveriges anbringende om, at det alene ud fra den eksisterende prisforskel mellem vin og øl kan udelukkes, at forskellen mellem de punktafgiftssatser, der gælder for de to varer, vil kunne påvirke forbrugernes valg.

73. Da jeg har draget denne konklusion ud fra de oplysninger, den sagsøgte regering har fremlagt, vil jeg undlade at komme nærmere ind på spørgsmålet om, hvorvidt den sammenligningsmetode, den svenske regering har anvendt, og som går ud på at sammenligne prisen på en liter vin med prisen på en liter øl, er korrekt. Dette spørgsmål har parterne allerede drøftet indgående under den skriftlige forhandling. Jeg vil blot bemærke, at den metode, Kommissionen har foreslået, og som går ud på at sammenligne priserne på et glas vin og et krus øl, der ikke indeholder samme mængde, ikke synes at være mest hensigtsmæssig, især i betragtning af den måde, de pågældende varer afsættes på. Varerne sælges almindeligvis i Systembolagets butikker [41] og under sådanne omstændigheder, at det uden tvivl vil være mest nærliggende at sammenligne drikkevarernes literpris. Hertil kommer, at den svenske gennemsnitsforbruger, som den sagsøgte regering har nævnt i sit indlæg, foretrækker at købe vine, der er emballeret i en såkaldt »Bag in Box« [42]. Kommissionen har i hvert fald ikke fremlagt oplysninger, der tyder på, at dens sammenligningsmetode, når henses til de svenske forbrugeres vaner og markedets karakteristika, er mere relevant end den, den sagsøgte regering har foreslået.

74. Jeg vil nu undersøge, om Kommissionens oplysninger i tilstrækkeligt omfang godtgør, at den pågældende afgiftsordning *vil kunne* beskytte øl på bekostning af vin.

75. Efter Kommissionens opfattelse fremgår det klart af Systembolagets statistikker, at forbrugernes adfærd påvirkes af prisudsving, der skyldes ændringer i punktafgiften på de omhandlede varer. Den har anført, at det fremgår af statistikkerne for 1997, hvor den

41 — Serveringssteder med bevilling tegner sig øjensynligt højst for 10% af det samlede salg.

42 — Bag in Box-systemet er en metode til emballering af væsker, hvor råvaren opbevares i en plast- eller aluminiumspose, som er placeret i en papæske for at gøre det nemmere at håndtere og lagre væsken. Denne emballage er blevet populær, fordi den er praktisk og gør det muligt at begrænse lufttilførslen, så væsken får en længere holdbarhed. For vin vil en sådan emballage normalt rumme 3, 5, 10 eller 20 liter.

afgiftsreform, der sænkede punktafgiften på øl med 40%, trådte i kraft, dels at salget af denne drikkevare steg med 8,9%, hvilket var et skift i forhold til tendensen i de foregående år, hvor der skete et betydeligt fald i salget, dels at salget af vin faldt med 3,7%. I 2002, hvor punktafgiften på vin blev sænket med 18,8%, steg salget af denne vare til gengæld med 11%. Kommissionen har desuden understreget, at vinsalget generelt var stigende i perioden fra 1997 til 2001, men at ølsalget procentmæssigt steg langt mere. Kommissionen har endelig anført, at hvor der stort set blev solgt den samme mængde vin som øl i 1995 (ca. 103 mio. liter), blev der i 2004 solgt ca. 20% mere øl (ca. 173 mio. liter) end vin (ca. 139 mio. liter). Denne forskel, der opstod efter afgiftsreformen i 1997, må ifølge Kommissionen tilskrives de forskellige afgifter på de to drikkevarer, der blev indført ved denne reform.

76. De oplysninger, sagsøgeren har fremlagt, er efter min opfattelse ikke særlig relevante. Det skyldes først og fremmest og især, at de omhandler vin- og ølsalget i almindelighed og derfor ikke gør det muligt at fokusere specifikt på udviklingen i salget i de konkurrerende kategorier. Det fremgår desuden af de statistikker, Kommissionen har påberåbt sig, at ølsalget steg fra 1997 til 2003, men stigningen var ikke den samme i hele perioden. I 1998, året efter at punktafgiftssatserne blev nedsat, steg salget kun med 2,8%, hvilket var den laveste stigning i perioden 1997-2003, hvorimod der i 1999 kunne noteres en stigning i salget på 15,4%, som var langt højere end stigningen i 1997, hvor punktafgiftssatserne blev sænket. I årene efter 1999 har der, hvis man ser bort fra 2003, været en næsten konstant stigning på ca. 10% i salget. Dette tyder efter min opfattelse på, at andre faktorer end afgiftsfaktoren var medvirkende til, at ølsalget steg i referenceperioden, og dermed også til, at der var forskel mellem de solgte mængder vin og øl i denne periode. Med hensyn til vin viser Systembolagets salgsstatistikker en afmatning i 1997, hvor punktafgiften på øl blev sænket, men allerede året efter steg salget på ny med 2,7%, hvilket næsten svarede til stigningen i ølsalget dette år (2,8%). Siden 1998 er vinsalget steget, dog ikke konstant.

77. Jeg mener i lyset heraf, at Kommissionens oplysninger højst viser, at de svenske forbrugere er følsomme over for prisudsving, der skyldes ændringer i afgiftsordningen for de omhandlede drikkevarer, og at følsomheden i overensstemmelse med de lokale forbrugsvaner, der traditionelt har

været centreret om øl, er størst for vin [43]. Det fremgår desuden, at den positive virkning, som en nedsættelse af punktafgiften har for salget, kun varer i en vis tid, og at virkningen formentlig fortaber sig i løbet af det første år efter, at afgiftsændringen er trådt i kraft.

78. De statistikker, Kommissionen har fremlagt, viser ganske vist, at der er en vis elasticitet i efterspørgslen efter de pågældende varer set i forhold til prisen, hvilket Kongeriget Sverige i øvrigt ikke er uenig i [44], men jeg mener ikke, at de indeholder tilstrækkeligt relevante oplysninger om, hvilken indvirkning prisudsving har på konkurrenceforholdet mellem disse varer, således at det er muligt at *fastslå*, at stigningen i salget af henholdsvis øl og vin i 1997 og 2002 i hvert fald til dels skyldes, at forbrugerne erstattede den ene vare med den anden. Indvirkningen afhænger af, i hvilket omfang disse varer konkurrerer med hinanden, og dermed af efterspørgslens grad af krydselasticitet. Kommissionen er dog ikke fremkommet med oplysninger, der gør det muligt at tage stilling hertil.

79. Der må i denne forbindelse tages stilling til spørgsmålet om, hvilken bevisbyrde Kommissionen rent konkret har i forbindelse med en traktatbrudsprocedure efter artikel 90, stk. 2, EF.

80. Domstolen forlanger som tidligere nævnt ikke, at det bevises ved hjælp af statistiske oplysninger eller økonometriske analyser, at den omtvistede afgiftsordning faktisk har beskyttende virkning, hvilket heller ikke med rimelighed kan kræves af Kommissionen [45], men den forlanger, at det bevises, at denne ordning *vil kunne* have en sådan virkning. Kommissionen har med andre ord pligt til at undersøge alle objektive kendetegn ved den omhandlede afgiftsordning for at se, om der set i forhold til den afgiftsmæssige situation, der forelå, inden ordningen blev indført, og markedets karakteristika foreligger *tilstrækkelige oplysninger til, at det må formodes, at denne ordning har påvirket det potentielle forbrug af varer fra andre medlemsstater og konkurrenceforholdet mellem de pågældende varer* [46]. Når der findes tilstrækkelige indicier, som bekræfter Kommissionens antagelse, tilkommer det den berørte regering at

43 — De statistikker, Kommissionen har fremlagt, viser, at vinsalget i 2002 steg mere end salget af øl i 1997, selv om nedsættelsen af punktafgiften på vin kun var halvt så stor som den tidligere nedsættelse af afgiften på øl.

44 — Stigningen i vinsalget i 2002, efter at afgiften var sat ned, fremgår også af de statistikker, Kongeriget Sverige har fremlagt. Det fremgår desuden af den sagsøgte regerings indlæg, at Sverige netop på grund af den mere eller mindre udtalte, men dog mærkbare elasticitet i den generelle efterspørgsel efter alkoholholdige drikkevarer traditionelt har kunnet benytte afgiftsinstrumentet til at påvirke priserne og dermed også forbrugsvanerne. Regeringen har eksempelvis tidligere fået forbrugerne til at drikke mindre spiritus og vælge drikkevarer med et lavere alkoholindhold (navnlig vin) ved at forhøje afgiftssatsen for spiritus og træffe andre ikke-afgiftsmæssige foranstaltninger.

45 — Det kan være meget vanskeligt at føre bevis herfor, når der er tale om varer, som kun er delvis substituerbare.

46 — Det er klart at Kommissionens bevisbyrde vil være lettere, jo mere direkte konkurrenceforholdet er mellem de omhandlede varer, og at den kan nøjes med at fastslå, at beskatningen er forskellig, hvis varerne praktisk talt er ens.

begrunde den omhandlede forskel i beskatningen [47] og/eller fremlægge oplysninger, der godtgør, at artikel 90, stk. 2, EF ikke er blevet tilsidesat [48].

81. Denne fordeling af bevisbyrden synes heller ikke at være uforenelig med dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, hvor de oplysninger, som den belgiske regering fremkom med, og som Kommissionen uden held forsøgte at bestride, bekræftede, at de forskellige momssatser, der anvendtes for vin og øl, i det store og hele virkede neutralt i relation til konkurrenceforholdet mellem disse varer, og afkræftede Kommissionens antagelse om, at afgiftsordningen for disse varer kunne have beskyttende virkning.

82. Findes der tilstrækkelige indicier i den foreliggende sag til, at det kan formodes, at den omtvistede afgiftsordning har beskyttende virkning?

83. Lad os først se på denne ordnings kendetegn. Som den svenske regering selv har erkendt, førte afgiftsreformen i 1997, hvor punktafgiften på øl blev nedsat med 40%, til en *ændring af den ensartede afgift*, der tidligere havde været på stærkøl og vin med et alkoholindhold på ca. 11% vol. [49]. Efter den nugældende ordning fastlægges punktafgiften både for øl og vin i forhold til alkoholindholdet udtrykt i volumen, dvs. ud fra et objektivt kriterium, der afspejler varernes egenskaber, men *beregningsmetoden er ikke den samme* [50]. Punktafgiften på øl beregnes således ved at gange et fast beløb med denne drikkevares alkoholindhold udtrykt i volumen, hvilket betyder, at *beskatningen pr. volumenprocent alkohol er ens, uafhængigt af drikkevarens alkoholprocent*. Vin inddeles derimod i fem kategorier efter alkoholindholdet, og inden for de enkelte kategorier *varierer beskatningen pr. volumenprocent alkohol fra et højeste beløb for vine med lav alkoholprocent til et laveste beløb for vine med højere alkoholprocent*. I den fjerde kategori, som omfatter vine, der konkurrerer med stærkøl, varierer beskatningen fra 2,45 SEK pr. volumenprocent alkohol for vine med et alkoholindhold på 9% vol. til 1,47 SEK for vine med et alkoholindhold på 15% vol. Det er altså de letteste vine, som også er de billigste og konkurrerer mere direkte med øl, der beskattes hårdest.

84. Jeg vil nu se på den forskel i beskatningen af de omhandlede varer, som anvendelsen af den ovenfor beskrevne ordning resulterer

47 — Jf. bl.a. dom af 14.1.1981, sag 46/80, Vinal, Sml. s. 77, der drejer sig om beskatningen af denatureret alkohol i Italien.

48 — Jeg vil gerne præcisere, at det ikke vender bevisbyrden, da det stadig er Kommissionen, der skal føre tilstrækkeligt bevis for, at der umiddelbart forekommer en beskyttende virkning.

49 — Ifølge den sagsøgte regerings egne oplysninger.

50 — Det fremgår ikke af sagen, om punktafgiften, før ordningen blev ændret i 1997, blev beregnet efter samme metode både for vin og øl.

i. Som jeg allerede har gjort opmærksom på [51], viser en sammenligning af den afgiftsbyrde, der påhviler vin og øl, uanset hvilket parameter der lægges til grund for denne sammenligning (varernes volumen, alkoholprocent eller pris), imidlertid, at de kategorier af vin, der konkurrerer med øl, pålægges en *væsentligt* højere punktafgift end øl.

85. Hvad angår markedets karakteristika er det i det væsentlige ubestridt, at de svenske forbrugere er følsomme over for prisudsving, der skyldes ændringer i afgiftsordningen for de omhandlede varer. Det kan heller ikke ud fra en sammenligning af priserne på de omhandlede drikkevarer — foretaget på grundlag af den svenske regerings oplysninger — udelukkes, at den forskellige beskatning af disse drikkevarer vil kunne påvirke konkurrencen [52]. De statistikker, den svenske regering har fremlagt, og hvoraf det fremgår, at salget af vin i perioden fra 1996 til 2003 procentmæssigt steg mere end øl, beviser heller ikke i sig selv, at den omhandlede afgiftsordning ikke har beskyttende virkning [53].

86. Jeg mener under disse omstændigheder, at der i den foreliggende sag foreligger tilstrækkelige oplysninger til, at det kan fastslås, at den omhandlede afgiftsordning vil kunne påvirke det potentielle forbrug af vin og stille denne vare, der hovedsageligt importeres fra andre medlemsstater, ringere end øl, der primært fremstilles inden for landets grænser, for så vidt ølproduktionen »er det mest relevante referencekriterium set fra et konkurrencemæssigt synspunkt« [54]. Kongeriget Sveriges argumenter rejser efter min mening ikke tvivl om denne konklusion. Jeg mener derfor, at Kommissionen bør gives medhold i sagen.

V — Sagens omkostninger

87. I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da jeg foreslår, at Kongeriget Sverige taber sagen, og Kommissionen har nedlagt påstand om, at Kongeriget Sverige tilpligtes at betale sagens omkostninger, mener jeg, at Kongeriget Sverige bør pålægges at betale sagens omkostninger.

51 — Jf. punkt 52-56 ovenfor.

52 — Jf. punkt 63-73 ovenfor.

53 — Jf. dommen i sag 168/78, Kommissionen mod Frankrig (nævnt i fodnote 14 ovenfor).

54 — Jf. i denne retning dommen af 12.7.1983 i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, nævnt i fodnote 19 ovenfor, præmis 27.

88. Republikken Letland, der er indtrådt i den foreliggende sag, bærer sine egne omkostninger i henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 4.

VI — Forslag til afgørelse

89. På grundlag af det ovenfor anførte foreslår jeg Domstolen at træffe følgende afgørelse:

»— Kongeriget Sverige har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 90, stk. 2, EF, idet det pålægger vine, der konkurrerer med øl, en punktafgift, der er relativt højere end punktafgiften for øl.

— Kongeriget Sverige betaler sagens omkostninger.

— Republikken Letland bærer sine egne omkostninger.«